

יומא יא. (ש6) עד יב. (הנקודתיים ש13 מהסוף)

ביאורי מושגים

ישנם שלושה סוגי נגעים. נגעי בגדים, נגעי אדם ונגעי בתים. נגעי בתים הם הנגעים המשונים ביותר כיוון שהם אינם מופיעים על חומר חי (כמו בשר אדם או בגד) אלא על חומר דומם (אבנים). חריגה נוספת שקיימת בנגעי בתים היא שזהו המצב היחיד שבו אבנים המחוברות לקרקע מקבלות טומאה.

מזוזה

החיוב הבסיסי של מזוזה

בבתים - שנאמר 'בביתך',
בשערים - שנאמר 'ובשעריך'.

סוג הבית החייב במזוזה

מקום בזוי או לא צנוע (שירותים, מרחץ, בורסקי):
פטור ('ביתך' - מקום העשוי לשימוש אנושי ומכובד).

מקום קדוש (בית המקדש, לשכות ושערים שבהר הבית):
פטור ('ביתך' - מקום המשמש לעסקי חולין)

מקום המשמש למעבר (מרפסת, מבואה וכיו"ב):
פטור ('ביתך' מקום שמשמשים בו)

מקום שמשמשים בו אבל לא גרים בו (רפת, מחסן):

סתם:
רב כהנא: מח' תנאים,
ר' יהודה: פטור,

כשנשים מתקשטות בו: רב כהנא: חייב,
ר' יהודה: מח' תנאים,

בית של אישה, או של שותפים:

חייב ('למען ירבו ימיכם' - כל החפץ בחיים חייב במזוזה)

בית כנסת:

אם יש בו דירה (לחזן): חייב,

אין בו דירה: ר"מ: חייב (מדין בית השותפים)

חכמים: פטור (אין לו בעלים מסוימים)

דינים נוספים

צד המזוזה:

לימינו של הנכנס ('על מזוזות ביתך' - דרך ביאתך)

שער שחלקו העליון עגול:

ר"מ: חייב במזוזה,

חכמים: פטור.

ובמקום שיש סכנה ברורה פטורים ממזוזה. (אמנם שלוחי מצוה אינם ניזוקים אבל כשהיזק מצוי חוששים)

הראשונים הקשו מדוע שמו מזוזה בלשכת הפלהדרין:
תירוץ הרמב"ם: פטור מקום קדוש תקף רק בלשכות המשמשות לקודש, תירוץ הריטב"א: זוהי מח' תנאים.

ר"י ור"כ נחלקו בהבנת שתי ברייתות:

ברייתא א':

רפת שנשים נאותות בו - פטורה,

ר"כ: סתם רפת חייבת, אבל 'רפת שנשים נאותות' (=מתרחצות) - פטורה,
ר"י: סתם רפת פטורה, אפילו 'רפת שנשים נאותות' (=מתקשטות) - פטורה

ברייתא ב':

1. רפת ומחסן פטורים ממזוזה,
2. יש המחייבים,
3. כשהנשים נאותות - פטור

ר"כ: המח' בסעיף 2 - מוסבת על סעיף 1 (סתם רפת)
הפטור בסעיף 3 (המתייחס לנשים מתרחצות) - לכל הדעות

ר"י: המח' בסעיף 2 - מוסבת על סעיף 3 (המתייחס לנשים מתקשטות)
החייב בסעיף 1 (המתייחס לסתם רפת) - לכל הדעות

בברייתא ג' מופיעה דעה מפורשת שסתם רפת חייבת
ולכן שיטת ר"י נדחתה (ר"י טען שבסתם כולם מודים שפטורה)

כשהגובה של כל השער נמוך מ10 טפחים:

האיזור שרחב 4 טפחים כשהוא גבוה מ10 טפחים - כולם מחייבים,
כשהוא נמוך מ3 טפחים - כולם פטורים,
בין לבין - מחלוקת

כולם פטורים

בנחלתו של איזה שבט היה הר הבית

שיטה א': הר הבית וירושלים לא התחלקו לשום שבט,

שיטה ב': החלק המערבי (שבו היו קודש הקודשים, ההיכל, רוב המזבח) - לבנימין
החלק המזרחי (שבו היו עזרת נשים, עזרת ישראל, ומקום הילוך הכהנים שבין עזרת ישראל למזבח) - ליהודה
הכבש של המזבח, ואמה מצידו המזרחי והדרומי של המזבח - ליהודה

חלק השכינה - היה אצל בנימין הצדיק,
חלק העם - היה אצל יהודה המנהיג.